

En förnyad national- språksstrategi tar form

Vid justitieministeriet pågår beredningen av en ny nationalspråksstrategi i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Med strategin vill regeringen trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet. Man vill också förhindra att användningsområdet för nationalspråken krymper, vilket i praktiken betyder att man fäster mer uppmärksamhet vid det finska språkets ställning än tidigare.

Den nya nationalspråksstrategin är en del av regeringsprogrammets språkpolitiska reformer till vilka också hör regeringens språkpolitiska program och en kampanj för att förbättra språkklimatet.

Vi har också en ny tjänsteman på justitieministeriet, Anna Kiiskinen, vars huvudsakliga uppgifter anknyter till arbetet med nationalspråksstrategin och som deltar i skrivandet av denna artikel.

Finlands första nationalspråksstrategi godkändes 2012. Man kan kort summera att utmaningarna för det svenska språket i stort sett är det samma som då, medan utmaningarna för det finska språket blivit synligare. Finland är det enda landet där finskan är ett officiellt språk. Användningsområdet för språket har minskat främst inom forskningen och näringslivet. Vad beträffar det svenska språket så förverkligas de språkliga rättigheterna varierande, det finns allt färre miljöer där det är en självklarhet att få tala svenska, och det är ett försvinnande språk inom förvaltningen.

För att göra en så effektiv nationalspråksstrategi som möjligt har justitieministeriet engagerat allmänhet och referensgrupper i beredningen/ i strategiarbetet. Ett av medlen är den virtuella idéstormen som var öppen för allmänheten 25.5-30.6.2020. Ca 1300 personer deltog från hela landet. Den 16 juni ordnades ett seminarium om innehållet i den nya nationalspråksstrategin i vilket även föreningen Svensklärarna deltog.

I idéstormen framkom tydligt tre teman: 1) Tillgången till tjänster på modersmålet, 2) respekt, attityder och samarbete mellan språkgrupperna samt 3) oro för att användningsområdet för nationalspråken krymper.

Tillgången till tjänster på det egna språket upplevs som mycket viktigt. I synnerhet gäller detta tillgången till social- och hälsotjänster, men också andra kontakter med myndigheterna bör vara möjliga på det egna

T.v. Corinna Tammenmaa och Anna Kiiskinen.

språket. Digitaliseringen kan stödja den språkliga tillgängligheten, men den innebär också utmaningar, om de digitala tjänsterna ersätter en för stor del av den personliga kontakten. Oron för språklig ojämlikhet i de digitala tjänsterna bekräftas också i andra undersökningar som justitieministeriet låtit genomföras. Det är viktigt att utveckla de digitala tjänsterna parallellt på bägge nationalspråken.

Man efterlyser respekt, attityder och samarbete mellan språkgrupperna. Ett tydligt budskap från idéstormen är att det behövs mer samarbete och färre språkgränser. I diskussionen efterlyses en positiv attityd för att alla ska våga tala också det andra nationalspråket.

Man upplever oro över att användningsområdet för nationalspråken krymper. I synnerhet inom utbildning, forskning och näringsliv väcker bägge nationalspråkens ställning oro på grund av att engelskan fått allt starkare fotfäste.

Idéstormen på webben har också gett många värdefulla förslag till den nya nationalspråksstrategin. Många tycker att det är viktigt att förändra attityderna och kulturen: det bör vara naturligt att använda båda nationalspråken tillsammans och var för sig, och det ska vara okej att välja att använda någotdera av dem i olika situationer. I den nya strategin bör man uppmuntra växelverkan mellan språkgrupperna ända från unga år och avveckla skrankorna mellan dem som talar svenska och finska som hemspråk.

Beredningen av strategin fortsätter på hösten med regionala eller tematiska tillställningar samt strategiska dialoger med intressegrupper.

Vi vill avsluta med ett citat från idéstormen som för oss känns relevant i detta forum: "Samarbetsformer mellan de svenskspråkiga och finskspråkiga skolorna, idéer om hur man kan föra språkgrupperna närmare!" I detta arbete har ni svensklärare i finska skolor en viktig roll. ■